

Spørg til alkoholvaner

– diagnostik og behandling af alkoholproblemer

Alkoholproblemer – opsporing, udredning og vurdering

Spørg til alkoholvaner

Det er relevant at spørge til patientens alkoholvaner ved:

- Helbredsundersøgelser (fx i forbindelse med kørekort, livsforsikring m.v.)
- Forebyggelseskonsultationer
- Første samtale med nye patienter
- Helbredssamtaler i øvrigt.

Den praktiserende læge bør altid spørge til alkoholvaner ved:

- Ved planlægning af graviditet og ved første graviditetsundersøgelse
- Symptomer eller sygdom, hvor alkohol kan være medvirkende årsag eller kan forværre tilstanden
- Henvielse til operation
- Formodning om alkoholproblem
- Tegn på alkoholskade
- Traumer (vær særlig opmærksom på unge og ulykker).

Hos børn/pårørende:

- Ved uforklarede psykosomatiske symptomer spørges til alkoholforbruget i familien.

Sådan kan samtalen indledes

Spørg til livsstilen:

*Lever du sundt? Lad mig høre lidt om, hvad du spiser?
Dyrker du motion? Ryger du? Hvor meget drikker du?*

Almengør alkoholforbrug:

Det er ofte sådan, at problemer som dine hænger sammen med livsstilen.

Må jeg spørge om dine alkoholvaner?

Spørg til patientens egen vurdering:

Hvordan har du det med alkohol? Har du nogensinde været bekymret over dine alkoholvaner?

Spørg til omgivelsernes udsagn:

Har andre været bekymret over dit alkoholforbrug?

Definitioner på alkoholforbrug

Storforbrug > 14/21 genstande

Et alkoholforbrug over genstandsgrænserne på højst 14 og 21 ugentlige genstande for henholdsvis kvinder og mænd.

Skadeligt forbrug = aktuel alkoholskade

- Et alkoholforbrug, der har ført til fysisk og/eller psykisk skade, herunder skadet dømmekraft og adfærd.
- Skaden er klart påviselig.
- Tilstanden har varet mindst 1 måned, eller har været til stede gentagne gange inden for de sidste 12 måneder.
- Personen er ikke afhængig af alkohol.

Afhængighed

- Trang til alkohol (craving)
- Svækket evne til at styre indtagelsen, standse eller nedsætte brugen
- Abstinenssymptomer (eller indtagelse af alkohol for at ophæve eller undgå disse)
- Toleranceudvikling
- Alkohol har en dominerende rolle med hensyn til prioritering og tidsforbrug
- Vedblivende brug trods erkendt skadevirkning.

3 eller flere af kriterierne har været til stede samtidigt inden for 3 måneder eller gentagne gange inden for det sidste år.

AUDIT

	Aldrig	Højest én gang om måneden	2-4 gange om måneden	2-3 gange om ugen	4 gange om ugen eller oftere	
Alkoholindtag	1. Hvor tit drikker du noget, der indeholder alkohol?	<u>0 point</u>	<u>1 point</u>	<u>2 point</u>	<u>3 point</u>	<u>4 point</u>
	2. Hvor mange genstande drikker du almindeligvis, når du drikker noget?	<u>0 point</u>	<u>1 point</u>	<u>2 point</u>	<u>3 point</u>	<u>4 point</u>
	3. Hvor tit drikker du fem genstande eller flere ved samme lejlighed?	<u>0 point</u>	<u>1 point</u>	<u>2 point</u>	<u>3 point</u>	<u>4 point</u>
Alkoholafhængighed	4. Har du inden for det seneste år oplevet, at du ikke kunne stoppe, når du først var begyndt at drikke?	<u>0 point</u>	<u>1 point</u>	<u>2 point</u>	<u>3 point</u>	<u>4 point</u>
	5. Har du inden for det seneste år oplevet, at du ikke kunne gøre det, du skulle, fordi du havde drukket?	<u>0 point</u>	<u>1 point</u>	<u>2 point</u>	<u>3 point</u>	<u>4 point</u>
	6. Har du inden for det seneste år måttet have en lille én om morgenen, efter at du havde drukket meget dagen før?	<u>0 point</u>	<u>1 point</u>	<u>2 point</u>	<u>3 point</u>	<u>4 point</u>
Skadeligt alkoholforbrug	7. Har du inden for det seneste år haft dårlig samvittighed eller fortrudt, efter du har drukket?	<u>0 point</u>	<u>1 point</u>	<u>2 point</u>	<u>3 point</u>	<u>4 point</u>
	8. Har du inden for det seneste år oplevet, at du ikke kunne huske, hvad der skete aftenen før, fordi du havde drukket?	<u>0 point</u>	<u>1 point</u>	<u>2 point</u>	<u>3 point</u>	<u>4 point</u>
	9. Er du selv eller andre nogensinde kommet til skade ved en ulykke, fordi du havde drukket?	Nej	Ja, men ikke inden for det seneste år		Ja, inden for det seneste år	
	10. Har nogen i familien, en ven, en læge eller andre været bekymret over dine alkoholvaner eller foreslået dig at sætte forbruget ned?	<u>0 point</u>	<u>2 point</u>		<u>4 point</u>	

Skemaet kan downloades fra DSAM's hjemmeside, www.dsam.dk

Vurdering af score

Tæl points sammen i AUDIT-skemaet.

- Er score over 7 (eller 5-6 for kvinder), tyder det på et alkoholproblem. En score på 8-15 tyder på et storforbrug, som vil kunne afhjælpes med kort intervention.
- En score på 16-19 tyder på skadeligt forbrug, som kræver kort intervention og/eller medicinsk behandling.
- En score på ≥ 20 tyder stærkt på afhængighed, men man kan ikke udelukke afhængighed, selvom score er under denne grænse. Afhængighed kræver mere intensiv behandling.

Samtidig med at man vurderer den samlede score, bør man også fokusere på, hvilke specifikke spørgsmål, der scores højt på:

- Point i spørgsmål 1-3 tyder på et storforbrug.
- Point i spørgsmål 7-10 tyder på skadeligt forbrug.
- Point i spørgsmål 4-6 tyder på afhængighed.